

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvzemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gl., za četrt leta 3 gl. 20 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gl. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gl. — Za oznanila se plačuje od četrstopenne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“. — Opravištvo, na katero naj se blagovoljivo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Zaradi denšnjega praznika izide prihodnji list v nedeljo.

Bog nas reši ministra Stremayra!

S temi besedami smo včeraj svoj članek končali in s temi besedami začnemo današnji, ker če se sme nekim nemškim novinam verjeti, rešili se bomo pač srečno vseh Lasserpergovih ministerskih tovarišev, le Stremayr, oni, ki smo se ga Slovenci v narodnem oziru najbolj bali, le ta nam žuga še ostati v ministerstvu kot reprezentant Nemcev, da si ravno so ga njegovi rojaki Nemci sami zatajili in ga ne voliti hoteli, tako, da so ga morali padlega rumunsko-mameluški Bukovinci pobrati. Vemo, da Slovenci v tej krizi sami ne odločimo nič, prekasno je tudi in preteško, da bi naš slabi glas prodril, torej se bode zgodilo to, kar je gotovo zaradi prihodnjih ministrov že skleneno. Če je znal Taffeju prikupiti in prilizniti se, on gladek kakor jegulja, postane zopet minister in morali ga bomo s teškim srcem v poštev jemati in prenašati, dokler ne pade. Vendar zakaj baš Stremayra najmenj maramo, to povemo ravno zdaj najlažje; ko nij več minister, ko nij več v uradu. Pa tudi to hočemo denes povedati sine ira et studio.

Glavno kar imamo baš Slovenci bolj nego na pr. Čehi zoper Stremayra, je personalno vprašanje pri nastavljanju profesorjev in učiteljev.

Največjo podobnost imajo naše slovenske razmera kar se tiče javne administracije in šol, z razmerami šlezjskih Čshov. Tam se je dozdej vse germaniziralo. Zatorej pa tamošnji Slovanje terjajo, kakor je ondan stalo v jednom praškem listu, da naj se postavi je-

den minister brez portfelja, ki bode gledal, da potrebi in izčisti birokratične elemente, ki so slovanske reči in kulturi sovražni, in ki bode v ta namen nadzoroval vsa personalna imenovanja za Češko, Moravsko in Šlezjsko. Poleg tega personalnega vprašanja je vprašanje uvedanja narodnega slovanskega jezika v urade in šole, t. j. brezozirno in pošteno izvedenje § 19 osnovnih postav. Kajti princip ali stvar se ne more od osob ločiti, in jezikovo ravnopravnost v uradih in šolah morejo le taki uradniki in profesorji izvršiti, kateri ta jezik znajo ali se ga naučiti hoté.

„Slovenija za Slovence“ pisali smo óni dan in pri tem ostanemo. Slovenski profesorji morajo nastavljeni biti na vse gimnazije, realke in pripravnišča, kar jih je na slovanske zemlji in mej slovanskim narodom.

Gospod Stremayr pa vsemu temu nij prijazen. Oa je za ponemčevanje naših šol. Oa je mej vsemi narodnostmi v Avstriji Slovincem osobno najbolj protiven, da si kot Štajerec celo nekoliko slovenščine zna. Pod njegovim ministromanjem so bili brez vsake disciplinarne preiskave iz naše domače dežele iz ljube slovanske domovine na tuje prestavljeni profesorji: Šuman, Šuklje, Glaser, Pajk in drugi; mnogo jih pa nij v domovini službe dobilo, temuž so morali v tujino iti kruha služiti, a slovanske dečke učé nemški profesorji, ki čisto nič slovanskega ne znajo. In ne le to. Mi smo sami slišali, kako ponosno in navdušeno (da ne rečemo več) je naglašal gospod Stremayr nemško in spet nemško učenje tačas, ko je odpiral v Ljubljani nemško novo realko ali v Krškem novo nemško meščansko šolo.

Ti uzroki, o katerih hočemo podrobneje morda kasneje govoriti, nam zdaj po odstopu Stremayrovem živo prošnjo na jezik pokladajo: Bog nas varuj Stremayra, naj se ne vrne več!

Kaj je uzrok politiške neenakopravnosti avstrijskih Slovanov.

[Izviran dopis.]

Volitveni boj po širnej Avstriji je uže dober čas tega izbojevan; na čast avstrijskim Slovanom se je končal vrhu nesramnega agitacijskega početja sovražnikov naših narodnih pravic. Upati nam je, da nam hvaljeno devetnajsto stoletje ponudi istih narodov-kih pravic, s katerimi se smejo narodi kot polnoletni postaviti v vrsto narodov, kojih omika ima svoj temelj v kristijanstvu. Judovsko-nemška brezvestna politika je uže obilo svojega življenja tudi drugod v Avstriji izgubila pred očividnimi nezgodami v narodnem gospodarstvu. Eksperimentiralo se je z narodi in z njih pravici, in temu sta bila zaveznika judovsko novinarstvo in prejšnja Lasserjeva vlada s svojimi udi, ki so svojo odgojo po večjem mej brezvestnimi in neznačajnimi elementi nemške judovske ali od julov vojene žurnalistike dovršili, ter kazali svojo državljansko umetnost vladati samovoljno pod plaščem konstitucionalne ustave, vzlasti nad „nepolnoletnimi“ Slovenci. —

Prihodnji državni zbor ima v večini odločnih avtonomnih elementov v sebi, a gotovo je, da se bode še več pravo liberalnih poslancev svojim nemškim dozdanjim tovarišem pseudoliberalcem in njih pogubonosnej politiki izneverilo ter pristopilo k avtonomističnim in pravičnejšim konservativcem na pomoč, vzlasti óni, ki vedó bolj za reve in nadloge svo-

Listek.

Peter Preradović,

hrvatski pesnik.

(Po hrvatskih virih priredil —č.)

(Konec.)

V početku meseca decembra 1848. leta počí glas v Zagrebu, da je Preradović v Italiji poginil. Šulek mu napiše v „Narodnih Novinah“ posmrtnico: „Žalostnu dužnost izvršujemo. Ponajkrasniju diku našega Parnasa ugrabila nam je smrt itd.“ — Kako veselje tedaj, ko piše Preradović 18. decembra iz Monce, da je živ, zdrav in uže oženjen.

Prijatelji vplivali so na vso moč, da ga dobé v Zagreb in res razne prošnje pripravile so ga uže februarja 1849. leta k bojnemu oddelku banskega zbora, kjer ga je Jelačić imenoval za podnačelnika. — V tem oddelku bila sta tedaj tudi Utješenović in Perkovac. — Zadnji pripoveduje, kako so se v prostih

urah bavili tudi z literaturo, kako so n. pr. revidirali hrvatsko prestavo „Slova o polku Igorove“ po ruskem tekstu in češkej prestavi.

Istega leta zbere svoje pesni in jih izda pod naslovom „Nove pjesme“. Vsa tri in pol leta, katera je bil v Zagrebu, trudil se je pridobiti materinemu jeziku prednost v društvenem življenju; banica se je res učila hrvatski, a pri učenju je tudi ostalo, nikomur nij palo na um, podpirati lepoznanke knjige. — S hudo silo razpečal je svoje pesni, in čula so se tudi visoka nasprotovanja, češ, kaj se častnik meša v književne poslove, kaj piše proslave za gledišče, ter v eno mer mami s pesnimi mladež.

Zarad takih okoliščin postal je tudi Preradović bolj hladan, in morda samo da pozabi svoje skrbi in tuge, zahajati je počel v neke kroge, kder so se omamljevali s špiritizmom, kateri se mu tako priljubi, da je spletal špiritistične nazore celo v pesnih.

Leta 1852 in 1853 bil je pri raznih pol-

kih v Italiji in v granici, a leta 1854 mora na Dunaj. — Tam mu umre prihodnje leto triletna hčerka in gospa, kar ga je tako žalostilo, da se nij mogel več videti na Dunaju. — Ko še sam zboli, prestavijo ga na prošnjo k prvej banskej polkovnici v Glinu, kder se je mej prijatelji, posebno s Trnskimi in Benkom, zopet popravil, in živeč mej svojim narodom, zopet bolj zanimal za narodno stvar. Tedaj je čital tudi mnogo o špiritizmu in prepiral se s prijatelji, ker mu nijso hoteli verjeti, da duhovi lahko pišejo z mizno ного ali tujo roko, ter nazval jih materijaliste. V Glini napiše lepo odo „o smrti“, v katero prvič vplete špiritistične nazore.

Sicer je bil Preradović uže tedaj mnogo spoštovan zaradi svojega znanja tudi velikej gospodi, in narodnjaki so se mnogokrat zbirali pod njegovo okrilje. — Leta 1857 premesten je bil v Beč in leta 1858 postal je podpolkovnik v generalštabu. — Za vojne leta 1859 stal je v Trstu in Postojni in istega

jega ljudstva, nego hočejo vedeti razni rene-
gatje in sebični izgojenci nemškega ali judov-
skega novinarstva.

Koliko je dozdanje početje na Dunaji ško-
dovalo Avstriji, pokazuje nam preočito avstrijska
zgodovina. Avstrijski odločevalni politiki
smatrali so vse mogoče napake starega parla-
menta kot edino pravo vladanje nad avstrijski-
mi Slovani. Tedaj nij nobena druga evrop-
ska država zoper svojo konstitucionalno usta-
novno tolikanj grešila kakor je naša Avstrija
pod Mensdorff, pod Giskrami, Lasserji itd.: to-
liko nezgod in nesreč po slabem vojevanji se
sovražniki nikakor nij prouzročila vojna sila
sovražnikova, ampak največ le zastarela vladna
sistema se svojimi nazori, ki se nikakor nij
več strinjala z življenjem nje polnanih narodov
in njih napredkom in svobodo vseh. Razni
poskusi dunajske višje gospode pravično vlado
sestaviti bili so le memogredni. Judovski žur-
nalski vrišč je vselej znal in mogel zadušiti
blage namere nekaterih odločilnih vladnih oseb,
ki so istinito hoteli pravični biti tudi avstrijski-
m Slovonom. Do pravega izpoznanja, do
prave ideje, dospel Avstrija vselej „prepo-
zno“, tako je rekel baje nekedaj Napoleon III.;
naj bi to enkrat nehala.

Čas je dovršil svoj odločni tek za take
nevesele prikazke tudi v Avstriji in kaže se,
da se ne bodo v znaner meri povračevali po-
spešiti pogin naše monarhije. Odločni sovraž-
niki slovenskega življa v Avstriji némajo
več nekedanje moči, drugi so nekoliko trez-
nejši postali; — to se vé, sebično judovstvo
bode še dalje svojim oslepljenim bralcem svojo
kramo za politiško hrano prodajalo dokler
bode še kaj „dobička“ kazalo. Vladna sistema
v Avstriji mora se pred odločnim časom pre-
meniti na korist njenih Slovanov, naj bi
bile volitve za prihodnji državni zbor tudi
drugače iztekle se. Sedanje razmere po volit-
vah so miroljubivejšej bodočej vladi toliko
ugodnejše postale, da se prestroji za novo živ-
ljenje: da dosedanja vlada popusti sredstva,
kakoršnih se je posluževala doslej, da prične
po zdravem razumu se svojimi slovanskimi
podaniki pravično ravnati; da posluša
glas prirodnega zakona, ki ostane na večne
veke pri svojih nespremenljivih principih. Muogo-
letno eksperimentiranje se Slovani za „teu-
 tonsko“ skupščino naj bi bilo uže podučilo
vladne kroge dunajske, da tolikobrojna slo-
vanska tvarina po vseh mogočnih kemiških

poskusih ne dá niti prave mešanice, toliko
manj se sme misliti o njenej asimilaciji za
kako teutonsko žrelo. Ogenj in voda se ne
da mešati. Ko bi se niti ne gledalo pri takih
razmerah na etnografska vprašanja kacega na-
roda, bi uže same na sebi dovolj dokazale
geologiške in geografske razmere za svet, kjer
Slovani avstrijski stanujejo, da je največja
bedarija misliti, da bi se dali avstrijski Slo-
vani dandenes pogermaniti, kar se je vedno
skušalo in se še zdaj ne jenja skušati. Ev-
ropski izhod in jug do Italije je se slovans-
kim elementom naljuden, v sedanjej Turčiji
ima ta samo Slovan in nekoliko morda Grek
svojej prihodnosti, borè magjarski narod je
mej njima izoliran in veliko premajhen, da bi
mu bila sijajna prihodnost mogoča. Nemška
sila je koncentrirana v srednjej Evropi; Ita-
lijanov se nam nij treba bati. Učinki starih
avstrijskih politikov pokazujejo se dan na dan
bolj nepraktični, ki bi bili komaj v kakej dr-
žavici imeli dober uspeh za njih brezvestno
početje. Misleči, če posnemajo v svojem ro-
kodelstvu druge politike, kojim so bile raz-
mere nad podložnimi narodi popolno drugačne
od njihovih, da je to njih prava državljanska
bistroumnost, kar pa spričuje le njih nezmož-
nost na politiškem polji. K.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 14. avgusta.

Grof **Beust**, ustvaritelj dualizma, je
prišel 13. t. m. na Dunaj. Kaj išče to ne-
srečno človeče ravno zdaj na Dunaji!

Nadvojvoda **Albrecht** je dal za sara-
jevske pogorelce 2000 glđ.

Češki deželni zbor ima biti baje hitro
sklican. — Češki listi one nemške novine, ki
se spotikajo, da pride zdaj koalicijsko,
ali iz vseh strank sestavljeno ministerstvo na
krmilo, opominjajo, da je to še nezasluzena
koncesija ustavovercem, ker grof Taaffe bi
lehek mogel celo ministerstvo iz avtonomi-
stične večine sestaviti, ko bi hotel.

Pojdimo li v **Novi Pazar** precej le-
tos, ali ne pojdemo? To je veliko vprašanje
po novinah, pa nihče ne ve odgovora, ali se
bode to dovoljenje berlinskega dogovora ta
okraj s Turčijo vred zasesti, izpolnilo ali od-
ložilo. „Politiki“ se piše iz Sarajeva, da se
vmarširanje uže 20. t. m. začne. Kaj pa če
se Arnavti postavijo? Potem imamo precej
novo mobilizacijo!

Vnanje države.

Ruski listi so zadnje dni zopet posvetili,
kako je **Nemčija**, katera ima svoje zjed-

njenje l. 1871 le Rusiji zahvaliti, pri zad-
njem kongresu v Berlinu zmirom proti Rusiji
glasovala z zapadnimi vlastmi. Te članke so
tudi angleški „Times“ prinesle. Zato se pa
Bismarkova „Nordd. Allg. Ztg.“ silno huduje,
rekoč, da „Times“ hoče jezo panslavisti-
stov zoper Nemčijo še podpiravati
in štuvatí mej obema deželama. Nemšk list
taji, da bi Nemčija bila glasovala zoper Rusijo,
pa da nij računala na rusko hvaležnost.

Ruska carca je v inozemstvo odpo-
tovala.

Pri **črnogorskem** dvoru je za tur-
škega polanika imenovan Kalibay.

O **turškej** armadi se piše v „Nov.
Vremja“, da je razbita in demoralizirana in
da se nikakor ne popravlja tako, kakor se po
zadnjem pobitju lepo reorganizira na pr. fran-
coska, Turčiji da manjka denarja in ljudi, ki
bi znali popravljati, kar je še popraviti možno.
Osman je dober taktikar ali organizator nij
nobeden.

Iz Carigrada javljajo, da je sultan posla-
niku Zichyju svoje obžalovanje izrekel za-
rad požara v Sarajevu in upanje izrazil, da bode
avstro-ogerska vlada gotovo vse storila, da
nasledke te nesreče odpravi.

Dopisi.

Iz dobrepoljske doline 12.
avgusta. [Izv. dopis.] Redkokedaj se pripeti,
da pride v vaš cenjeni list kak dopis iz naše
doline, skoraj bi lahko menili, da smo tu uže
narodno zaspali, a temu nij tako. Narodna
slovenska zavest pri nas kaj lepo cvetè, in
se je pri zadnjih občinskih volitvah in pri vo-
litvah v državni zbor v lepem lesku svetu po-
kazala. Kot skala trdno so stali naši volilni
možje za narodnega kandidata, ter so tako
pripomogli k sijajnej zmagi. Komu izmed nas
nij takrat srce veselja utripalo, in komu nij
solza radosti zaigrala v očeh, ko je čul, da je
povsod zmagala slovenska stvar.

A moj namen nij, obširnejše o volitvi raz-
pravljati, ampak hočem nekaj družega faranom
na srce položiti. Kje tiči uzrok, da je tako
malo naročnikov na slovenske časnike v na-
šej, tako velikej fari? Kako se more temu v
okom priti? Vsakemu je mogoče, se naročiti
vsaj na „Slovenski Narod“, ako nij v njegovej
moči, ostale slovenske liste podpirati. Koliko-
krat poseda ta ali oni po krčmah, zapravlja
svoje imetje, si kviri zdravje, ter si nakopava
prerano smrt. Mari bi ne bilo bolje zanj, da
bi tiste krajcarje, koje potrosi za sladko vince
ali znabiti za merico škodljivega „šnopsa“,
morda v zvezi in družbi s sosedom za časnike

leta meseca junija postane polkovnik. Po vojni
pride zopet na jug, v Temišgrad, in kakor
prejšnja zanimiva so posebno tedanja pisma,
ki jih je pisaril Truskemu (častniku in zani-
mivemu liriku hrvatskemu). Tičejo se skoro
samo književnih zadev, sosebno tudi prestav
iz družih jezikov slovanskih, ker tedanji pisa-
telji seznanjevali so se z bratsko literaturo
morda bolje kot sedanji; zato pa so tudi Pre-
radovičeve prestave tako lehke in popolne.
Leta 1862 naznani Trnskemu, da je osnoval
veliko pesen „Pustinjak“, a zapustil je le za-
četek, ker razen mnogih opravil v štabu, za-
državalo ga je tudi vedno slabeje zdravje, o
čemer nam sosebno kaže melanholična pesen
„suho drvo“. V njej izraža pesnik, da so mu
vsi upi in nade vsahnele, da je pravo posu-
šeno drevo, na kar mu Trnski v odzivu opo-
reka in pristavlja:

„Drvice venut moralo je
— Svieta ovog nade tvoje —
Osviesti te težki joj:

Da nam ljepše pjesmi skladaš,
Da se holjem boljku nadaš,
Da nas tješiš, brate moj!

Ne će, ne će imenu ti
Spomen s tobom poginuti
Dok se pjesme čuje glas
Ne će pjesmi minut ciena
Dok je roda i plemena
Što svojata oba nas.“

Leta 1865 oženi se Preradovič z Emo
Regnerovo, (katera se je po njegovej smrti
zopet omožila). Istega leta prestavi tudi neko
francosko brošuro o špiritizmu in se je vedno
bolj vdajal tej igrači. No, vsemu Preradovi-
čevemu spiritizmu bila je uzrok dušna in te-
lesna bolezen, ki sta ga tudi prerano spravili
v grob.

Leta 1866 deloval je pohvalno v italijan-
skej vojni, pa vendar nij pozabil na slov-
stveno delovanje in predstavil je na nemško
Račkega razpravo „Čija je Rieka?“ — Leta
1868 pozdravljajal je radosten nov zabavni list
„Vienac“ in ga je tudi bitstveno podpiral. —

Leta 1872 hoteli so ga Hrvati banom, a v
pismu dr. Šuleku razlaga nemogočnost te želje
ter sklepa: „Ali to su dakako pia desideria,
kojih ni napomenuo ne bib, da niesu, kako
reko, kojekakvi glasovi taj prah uzvitlali.
A ja se i ne jagmim (rujem) za tu čast. Budi
mila nam domovina pod kojim god banom, pa
sretan i ja!“

Istega leta shujša se njegovo zdravje.
Trpinčili so ga kašelj, katar, mrzlica in kon-
cem otekla mu je slezena (vranica) ter je šel
v Mariabrunn pri Monakovem zdraviti se. A
nij si dal nikakor pokoja, kmalu se je vrnil
in vodil skušnje, dok ga nij onemoglost zopet
segnala na čisti zrak v Tarafeld poleg Vöslava.
A nastopila je vodenica, nij je bilo več po-
moti, umrl je 18. avgusta 1872. Bil je izvr-
šen pesnik, iskren domoljub, ne krvi žejen a
hraber vojak, odločen, miren vojvoda. (Umrl
je kot generalmajor.) Bil je prijazen in gosto-
ljuben ter sprejel je vsakega lepo pokrit s
priljubljen „crven kapo“.

dal, zraven bi si pa ne le ohranil zdravje. svoj najdražji zaklad na svetu, temveč tudi čas porabil sebi in drugim v prid in korist. Kako lepo, da želeli bi bilo, ako bi imela vsaka vas slovensk časnik, da bi ga o priliki, zlasti ob nedeljah prebirala.

Pa morebiti bi mi kedo ugovarjal, vsaj nimam časa, da bi prebiral po leti časopise. To nij nobeno opravičenje, kajti ob nedeljah in praznicah ostaja po póludanskej službi božjeji toliko časa, da sleherni izmed nas več števil listov lahko prečita, ako le hoče. Naj se jih torej več skupno na „Slovenski Narod“ ali bodi-si na kak drugi slovenski časnik naroči, mej tem si pa naj izmed svoje erede izberó spretnega bralca, ki bi jim vsako nedeljo list glasno prečital, da bi ga na ta način vsi ob enem prebrali.

Čas kaj naglo hiti, torej ne smemo nič zamuditi, da bi ga ne obrnili v lasten in narodov prid.

Od Drave 10. avg. [Izv. dop.] (Je za in učenec tožnik.) Čudno je obnašanje nemčurjev v naši sredini, — to se pravi na Slovenskem, kder so napisi bodi si pri cestah ali na šolah le v nemščini nahajajo, čemur se vsak izobrazen avstrijski državlján lahko posmehuje, če ne posmehuje. Po propadu znamenega Possegga in po izgubi za nemčurje nadomestljivega Seidla, kateri uže telesno, duševno in materijalno bira, si naši nemčurji ne morejo na nijeden način zavrelkaste krvi ohladiti. Vsaka priložnost jim je povoljna po narodnjakih udrihati in očrniti ne gledé na stan ali osobo. Psovanja in maščevalnih prigodkov nikjer ne manjka. Umevno je to, da taki, ki ničesar ne razumejo, niti brati niti pisati, so najzlobnejši nasprotniki narodne zavesti.

Uže pri volitvah so si prizadevali na vsak način telebati po narodnih kandidatih in jih črniti; ker pa nič nij pomagalo in so morali propasti, hočejo svoj žolč razliti nad narodnjake. Kdo bi skoro mislil, da so tudi mej učitelji take sirote, ki se za učene štejejo, pa gledajo le na svoj „prid“, vendar žalostna resnica je, da so takovi nevedneži in mame luki mej njimi.

V mariborskem okraju je posebno eden, ki se od drugih odlikuje, in ta je B. r. Po svojem nemčurskem vedenji se je večkrat obnašal kot besni nasprotnik naroda.

Po zadnji volitvi, ko je g. baron Gödl

zmagal, je jokaje se skoro začel trditi in zdihovati, rekoč: drugo leto bomo uže „štrik“ v roke dobili, to se pravi, bodemo kakor pred novo šolsko dobo mežnarsko službo opravljati, zvoniti in cerkev pometati morali. Da je „izobraženi“ učitelj tako lehkoveren in take bedarije nasprotnikov naroda poslušá in za istino pograbi, se nam čudno dozdeva. Iz tega moremo sklepati, da ga le srce boli zavoljo propada nemčurstva.

Takini gospodinom, ki slovenski kruh jedó le to povemo, da res še v otročjih črevljih hodijo, ter strahove tamkaj videti hočejo, kjer jih nij in jih ne bo, in ki vse verujejo, kar jim kateri zagrizenec naroda slovenskega na uho šepeta, — in še pristavimo, kder ljubezni manjka do slovenskega naroda, tam je resnično bedarija na prvem mestu. Potolazite se, saj taka misel nij mogoča v krogih na Dunaji.

Enako surovo se tudi obnaša L. , ki je nekadaj kateheta, ker nij prišel, bil je zadržán, odločeno uro v šolo, ali je hotel drugi dan svojo dolžnost opraviti, iz šole zapodil v navzočnosti šolarjev z „marsch hinaus“. Učitelj L. je znan nemškutar. G. katehet se je pritožil, in tožba je uže več mesecev pri deželnem šolskem svetu.

Enake surovosti uganjajo le odpadniki slovenskega naroda.

Tudi kmetski nemškutarji še zelo žalujejo po obljubah starega Seidla in si po njegovej izgubi prizadevajo na vso moč narodnjakom škodovati. Znani, pa skoro nevreden da ga v časniku omenimo, J. L., pri katerem je Seidl srenjski pisac, je grozni nemškutar iz nevednosti kot pohorski bahač.

Tamošnji učitelj je hudobnega vincarskega fanta zaradi kaljenja miru v šoli nekoliko kaznoval. Pohorski Jurij ga hitro pelja v Maribor k zdravniku in hoče spričevalo imeti za poškodovanega fantalina, a spričevala zaradi malenkosti nikjer nij dobil. Na to gre ž njim se ve da k Seidlu in ta predloži tožbo pri sodnji. Dan je bil odločen za obravnavo. Ker je vendar ostudno gledati, da bi šolar bil tožnik, njegov učitelj pa na tožnej klopi, si vzame učitelj zastopnika. Šolar je izgubil tožbo zoper svojega učitelja.

Za učitelja po takem nij zlata doba. Roke so mu zavezane. Po 100 šolarjev, mladih paglavcev živih kot srebro, bi moral nadzorovati in vezati na prednášanje, pa brez strahovanja

s takim orodjem, ki je veliko visokoučenih gospodov napravilo, nij lahko mogoče. Predrznost šolarjev je uže tudi velika, ker jim je postava znana, da se ne smejo prav kaznovati. V istej šoli je žlahtnik pohorskega L. pri tabli ztal in računil, ker pa nij znal in ga učitelj pokara, vrže kredo v okno in se vrne v klop. Po kregu ga učitelj spodi iz učilnice, fant pa zareži: bom vas pa šel tožit. Kder torej nemčurstvo zoper učitelje kvaka in učence napeljuje k tožbam, ako se kateri paglavec kaznuje, tam more le slab sad dozoreti. Učiteljem pa ne želimo druge spremembe, kakor le to, da bi gospodje bili v šoli brez zavezanih rok, nikdar pa „štrika“, ki ne sodi za nje, kojega se jim tudi bati treba nij.

Domače stvari.

— (Cesarjev rojstveni dan), ki je prihodnji ponedeljek, misli obhajati ljubljanska čitalnica v nedeljo s sv. mašo na Rožniku, pri kateri bodo peli slovenski pevci.

— (S Pivke) 13. avgusta se nam piše: Profesor in konservator Müllner našel je — kakor je bilo lani v „Slovenskem Narodu“ poročano — na Pivki vsakako imenitne sledove in ostanke stare zgodovine, katerih važnost bode mogoče še le potem popolnem oceniti, ko se bodo ta zgodovinska tla natančneje preiskala. Upamo, da marljivi in učeni gosp. prof. M. letos zopet v naše kraje pride nadaljevat pričeto delo. V zapisniku seje c. k. centralne komisije za preiskovanje in ohranitev umetniških in zgodovinskih spomenikov beremo namreč, da jej je g. M. poslal pismeno poročilo: „Archäologische Excursion durch Süd-Steiermark und Krain“. To poročilo se bo po predlogu referenta dr. Kennerja objavilo, konservatorju g. M. je pa bila dovoljena denarna pomoč, da svoje preiskave in sicer najprej na Pivki nadaljuje.

— (Na graški univerzi) je bilo v pretečenem semestru 67 študentov slovenske narodnosti.

— (Petindvajsetletnico) od l. 1854 bodo obhajali dotični duhovniki na Dobravi poleg Ljubljane dne 26 avgusta. Živih je še iz imenovanega letnika 19. Upati je, — pravi „Sl.“ — da pridejo skupno srebrnico obhajati vsi, razen dveh, ki bivata v Ameriki. Drugo jutro 27. avg. bo izlet na Rožnik, kjer so se bili novomašniki — ravno pred 25 leti — skupno poslovili in razšli, ter potem mnogoteri se ne več videli. Tri je vzela smrt, dva Amerika in dva samostan.

— (Strela.) Dne 27. julija je strela udarila v občini Lužarjah pri Velikih Laščah v hlev Gašparja Lužarja. Vsled tega so zgoreli hlev, pod in kašča z žitom. Škode je 600 gold. Žalibog je tudi en človek konec vzela. Na podu je spal šletni pastirček, ki je zgorel. Tudi Lužar je na obrazu osmojen.

— (Morski volk.) V Trstu so videli mornarji te dni „morskega volka“ (haifisch), ki je bil 4 črevlje dolg. Tržaški časopisi torej občinstvo svaré, naj se ne hodi na prosto v morje kopati.

— (Kobila ukradena) in najbrž na Koroško odgnana je bila kmetu Antonu Šokliču iz hleva v Potoku pri Javorniku vredna 300 gl. čisto črna. Tatu nijso še dobili.

— (Iz seje deželnega odbora 11. avgusta.) Deželni odbor je potrdil od občinskega odbora v Semiču sklenene občinske takse; — za tri v kočevskem okraju ustreljene medvedke so se dovolile strelnine po 40 gl.;

Kot pesnik bil je Preradović neodvisen, sam svoj, nij se naslanjal na nikogar. Rodil ga je tedanji čas, zdramila vstajajoča južna zora. Obiskal je sicer uže poprej nemški Parnas, a duša zapela mu je pravo še le v materinem jeziku:

Ponoč prodje, što me budi
U to doba iz sna moga
Žice (strune) same zaigraše
Na guslama djeda moga,
Zaigraše iztihana:
Zora puca, bit će dana!

Kako je Preradović pilil, gladil, predelaval svoje proizvode, kažeta nam J. Trnski in prof. F. Marković v njegovih „pesničkih djelih“ (izdana troškom naroda, velika osmerka, se pesnikovo podobo, XXXIX + 52 + 600, cena 3 gl.)

Pesni v „djelah“, ki jih je većinoma vredil uže pesnik sam, delé se v: p. različne, rod-ljubke, prigodnice, epična pesen: Prvi ljudi, p. ljubovke p. tudji. — Preradovićeva neuredjena ali nedopevana zapuščina v: pesne, tekst operi Vladimir i Kosara i dramatično pesen

Kraljević Marko. Natančno oceno naj blagovolé čitatelji pogledati v omenjenih „djelah“, ker kdor ne čita teh prekrasnih pesnij, ne more tudi najbolje kritike o njih razumeti.

Tedaj gospoda, čitajte! Znani gimnazijski profesor nemščine se je mej drugimi krepkimi pangrmanskimi trditvami, tudi izrazil: „Wer nicht den Schiller u. Göthe in seiner Bibliothek hat, ist ein Lump“. Gospoda, tako krepkih izrazov jaz nimam, vendar pa trdim, kdor nij čtal Preradovića nij niti dovolj dober Jugoslovan. Koncem naj omenim samo še domo ljubnih in političnih nazorov Preradovićevih. On nij le iskren Hrvat, iz vseh, seosebno „domoljubnih“ pesnij veje vzvišena, plemenita misel duševnega zjedinenja vseslovanskega, vedno in povsod priporočá slovo jugoslovansko, jedino našo rešiteljico, boj mej Hrvati in Srbi smatra „ludošču“ (glej sonet Hrvat ili Srbin str. 371). Sploh tudi v tem obziru bil je Slovan, Hrvat, kakoršnih si le želeli moramo; posnemajmo ga!

— sklenilo se je, da se razpiše 27 štipendij po 100 gld. iz sirotinskega zaklada za sprejem sirot v bar. Lichtenturnovkino deklinsko sirotišnico na Poljanah; — glede novih stavb na Vrhniki, namesto onih 27. julija t. l. pogorelih, je deželni odbor sklenil, obrniti se na deželno vlado zaradi tega, da okrajnemu glavarstvu naroči, skrbeti za to, da se bode pri stavbi novih poslopij postopalo po določbah § 65 deželnega stavbenega reda od 25. oktobra 1875.

— (Iz seje odborove družbe kmetijske) je došlo „Novicam“ sledeče poročilo: Sklenilo se je, da 3. dne prihodnjega meseca septembra bode izredni zbor družbe kmetijske, kateremu se bode v sklep predložil samo en predmet: prememba namreč § 27. družbenih pravil, kateri dobi dodatek, da družba kmetijska pomnoži svoje 4 odseke z odsekom (5. odsekom) za konjerejo, ki ima na mesto stopiti bivše c. kr. deželne komisije za konjerejo. — Obravnavati se je dopis sl. ministerstva kmetijstva, po katerem se ima spisovanje poljske statistike nekoliko predrugaciti. — Na vprašanje podružnice novomeske: kaj je centralni odbor ukrenil zaradi udeležbe kranjskih vinorejcev pri vinske razstavi, ki bode prihodnji mesec na Dunaji, je odbor sklenil odgovor podružnici, da vabilo in vse druge razglase razstavnega odbora dunajskega je centralni odbor razposlal ob svojem času vsem podružnicam kranjskim, kjer se vino prideluje, in tudi razstavo po časnikih razglasil, nadejaje se, da ključa k udeležbi naši vinorejci, po podružnicah opozorjeni, ne bodo prezrili. — Dopis ravnatelja deželne vinorejske in sadjerejske šole na Slapu, gosp. R. Dolenc, ki naznanja, da svoje poučno potovanje po Dolenjskem more nastopiti še le 1. dne novembra, se vzame na znanje, ter se ta prememba naznani dotičnim podružnicam, in pa c. k. okrajnim glavarstvom. — Radostno se sprejme naznani podružnice vipavske, da ona po nasvetu prvomestnika g. R. Dolenc zopet letos 8. septembra napravi kmetijsko tombolo; poslane prošnje za odpust loterijske takse pošlje centralni odbor na dotična mesta, kateri tudi nekoliko dobitkov dodá za tombolo; konečno so po nasvetu podružničnem bili za ude družbe kmetijske sprejeti gospodje: H. Höhn, vodja predilnice v Ajdovščini, V. Dolenc, posestnik na Colu, J. Stuhec, c. kr. sodnijski adjunkt v Vipavi, A. Žvanut, posestnik v Lozicah, H. Prnè, učitelj v Vipavi, A. Žgur, trgovec v Podragi, G. Pirc, adjunkt na deželni vinorejski šoli na Slapu.

— (Cecilijnega občnega zbora) 7. avgusta se je udeležilo mnogo društvenikov. Razgovor o cerkveni glasbi, za katero dela cecilijna družba, je bil živahen; namen družbeni nij mahoma prestvariti cerkvene glasbe, kar tudi ne bilo bi nikakor mogoče, ampak le pot gladiti temu, kar cerkveni obred zahteva. Gosp. knezoškof je zato pravo odločil. Da se ljudstvo zanima za glasbo mlade družbe, kazala je polna cerkev dopoldne in popoldne.

— (Nova knjiga) je izšla ravnokar v tukajšnji pl. Kleinmayerjevi tiskarni pod naslovom „Veldes, als Mittel- und Ausgangspunkt in die nähere und weitere Umgebung für Badebesucher und Touristen. Von P. v. Radics. Laibach. Verlag von J. Mallner, Hotelbesitzer im Bad Veldes 1879.“ Naš marljiv rojak, znani pisatelj P. pl. Radics je

izdatelj in urednik Josip Jurčič.

ustregel s tem delcem stoternim gostom, ki od blizu in daleč vsako leto obiskujejo naš Bled, pa niso dosihmal imeli kažipota v rokah, ki bi jih spremljal na potovanje, in bi jim razkladal prirodopisne in druge znamenitosti teh okrajin in podajal važne zgodovinske in arheološke črtice. Zdaj ima na 9 pólah vse to v tej knjižici, ki nij navaden suhoparen „Führer“, ampak popis je poln življenja o krajih, ki jih radovedni popotnik obhodi. Priporoča knjigo, ki se dobiva le pri založniku g. Mallnerji v Bledu po 1 gold., vsacemu, kogar zanimajo krasni naši gorenski kraji, in ki umeje nemški jezik, izrekamo le željo, naj bi enako knjigo kmalu dobili tudi v slovenskem jeziku za naše ljudi in druge Slovence, ki tudi pridejo v Bled, in bi jo rajši čitali v slovenskem jeziku, kakor v tujem nemškem.

— (Židovsko sleparstvo) dunajsko se razteza uže čez vse obrtske stroke, in ob novjšem času čujejo se tudi pritožbe o sleparjenju s šivalnimi stroji. Po Kranjskem kakor drugod se klatijo agentje dunajskih židovskih tovarn, ponujajo in hvalijo svoje najslabše blago, in ker navidezno dajejo ceneje, tudi dosti svojega blaga spečajo. Kaj si more kupec pomagati, ko uvidi, da je denar proč vrgel? Mi tedaj opozorujemo občinstvo, katero si hoče kupiti kak šivalen stroj, naj ga ne kupuje od tujih prodajalcev, naj se ne da dunajskim agentom pregovoriti. V Ljubljani more se dobiti šivalnih strojev, in kdor tu kupi, zna kam obrniti se, če je kupil slabo blago.

Razne vesti.

* (Kolera.) Iz Carigrada se telegrafno poroča 13. avg., da je tam v bolnici prikazala se kolera.

* (Tovaren za tobak) je v cislitavskej Avstriji 28. delavcev in delavk 26—27 tisoč, po največ kmetijskega stanu.

* (Na zgorenjem Štajerskem) hoče cesarica Evgenija kupiti, kakor „Tagespost“ poroča, graščino Wasserberg, ki ima na ven 112 oken, graščino Prank pa egiptovski khedive.

* (Ujetniki) v Karthausu na Češkem so hoteli v soboto po noči iz uječ prodreti in ubegniti. 34 se jih je bilo dogovorilo, da bodo ušli. Ali jeden izmed njih je svoje tovariše izdal, in tako so celemu črtežu čuvaji na sled prišli in našli, da so kaznenci svoj beg uže davno pripravljali, ker so bili skozi strop uže veliko luknjo izkopali, in pod podom cel kanal naredili.

* (Žandar ubit.) Iz Prage se telegrafira 12. avg.: V gozdu pri Prohodu je bil predvčeranjem neki žandar umorjen najden. Puška in klobuk sta bila 10 korakov od umorjenega.

* (Tristo ovac je toča ubila.) Ruski list „Kievlanu“ poroča, da je bila te dni v okolici kievске huda nevihta in strašno velika toča, debelejša od kurjih jajec. Ljudij je mnogo nevarno pobilo, in v pristavi poleg mesta Kieva je toča ubila 30 glav goveje živine in 300 ovac.

* (Ponočno solnce.) Blizu mesta Tornea v Finskeje je gôra Kavasa, katero vsakega leta o kresu obiskujó ljudje iz bližnjih in oddaljenih krajev. Tam se namreč dné 24. junija vselej vidi tudi po noči solnce, katero ta dan ne zaide. Letos je bilo na kresni večer ondi zbranih okolo 3000 ljudij raznih narodnosti: Fincev, Angležev, Francozov, Dancev, Švedov, Nemcev i. dr. Solnce je vso noč kaj lepo sijalo. Ker se število občudovateljev ponočnega solnca vsako leto množi, je dala finska deželna blagajnica na vrhu gore sezidati prostorno poslopje z gostilno.

* (Mlada samomorca.) V nekem mestu na Pruskem so nedavno našli dva brata, izmed teh jeden 13, drugi 16 let star,

vsarazmesarjena in mrtva v njiju starega očeta dômu. V pismu, katerega sta napisala pred smrtjo, izrekata, da, akoravno jih ima stari oče zelo rad in jima dobro stráže, vendar ne moreta dalje prebiti žalosti, katero trpita zbog prerano umrlih svojih roditeljev, katera sta ljubila nad vse, in se z njima želita združiti. Zatorej je, ko je stari oče odšel po svojem poslu, in sta brata ostala sama doma, starejši mej njima s kládívom razbil mlajšemu črepinjo, a sebi je zavdal, si porezal zile, in ker še nij bil mrtev si je okolo vratú privezal vrv in se naposled ustrelil z revolverjem v sencé.

* (Koliko je cena človeškemu mesu.) V italijanskej geografskej družbi je prišlo v obravnavanje vprašanje o semnji z robovi. O tej priliki je bilo prijavijeno pismo, v katerem so naznanjene cene robovom na semnji v Bogghe za mesec julij 1878, ki so te: dečak ali dekletce (štiri pedí visoka) po 7 do 8 tolarjev; nekoliko večja 10 do 15 tolarjev; dečak od 10 do 16 let po 15 do 20 tolarjev; mladenič od 20 do 24 let po 12 do 15 tolarjev; lepa dekletce od 30 do 40 tolarjev; stari možje po 7 do 8 tolarjev in stare žene po 4 do 5 tolarjev.

* (Na pet let težke je če) so obsodili porotniki v Avstinu, mestu v deželi Teksas v Ameriki, moža bele polti, ki si je vzel za soprogo zamórko, in se je tako pregrešil zoper zakon, kateri ukazuje „da nobeden belec néma poročati se z csobo, katere polit ima kakšno bojo.“

Listnica uredništva. Dop. iz polj. d.: Zavaljo necega obzira pride drug teden. —u— Pride skoro na vrsto.

Tujci.

13. avgusta:

Evropa: Herman iz Dunaja. Pri sionu: Stanzer, Senfleben iz Zagreba. — Plesche iz Trsta. — Grossman iz Dunaja. — Stöcklinger iz Gradca. — Kujunelžic iz Belgrada. Pri Maliet: Bäck iz Dunaja. — Gentili, Walz iz Trsta. — Schaubüchler iz Dunaja. — Löwensohn iz Gradca. — Lehman, Löffler, Friedmann iz Dunaja. Pri bavarškem dvoru: Cadore iz Trsta. Pri avstrijskem cesarji: Levec iz Dola.

Dunajska borza 14. avgusta.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	66 gld. 60	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	68	35
Zlata renta	78	75
1860 drž. posojilo	125	—
Akcije národne banke	826	—
Kreditne akcije	267	—
London	116	95
Srebro	—	—
Napol.	9	31
C. kr. cekini	5	50
Državne marke	57	25

Podpisani kupuje

delnice „Narodne tiskarne“.

Dr. K. Ahačič,

stari trg šte. 13.

Tehtnica za mrvo

(Brückenwage)

v dobrem stanju, se proda, ker se ima prostor izprazniti, kjer je postavljena.

Kupci naj se oglašé pri Petru Krajgherju v Hrašah, pošta Postojna. (364—3)

Na novo urejena

usnjarija

se daje pod ugodnimi pogoji v najem. Izučeni usnjar, kateri bi imel nekoliko kapitala, bi tukaj prav dobro izhajal.

Kdor želi to v najem vzeti, naj se oglasi pismeno ali ustmeno pri lastniku

(365—3)

Ferd. Roš-u

v Hrastniku na Štajerskem.

Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“.